

ЦИВІЛЬНЕ ТА ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО І ПРОЦЕС

УДК 347.998.85

*А. В. Басалаєва**аспірант кафедри адміністративного права
Київського національного університету імені Тараса Шевченка,
суддя Дарницького районного суду м. Києва*

ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ВИБОРЧОГО СПОРУ ТА ЙОГО СУБ'ЄКТНОГО СКЛАДУ

Постановка проблеми. До предметної юрисдикції адміністративних судів віднесено розгляд та вирішення виборчих спорів, пов'язаних з виборчим процесом та референдумом (п. 6 ч. 1 ст. 19 КАС України).

Використання терміну «виборчий спір» було запроваджено ще задовго до його законодавчого закріплення. Виділяються наукові розробки В. В. Алсуф'єва [1], Р. О. Куйбіди [2, с. 404], М. І. Цуркана [3, с. 279-285], в яких започатковано наукову концепцію встановлення сутності врегулювання виборчих конфліктів. На початку 2000-х років єдиних підходів до вжиття термінологіки з визначення правових конфліктів, пов'язаних з реалізацією та захисту пасивного та активного виборчих прав, не спостерігалось. Так, достатньо поширеним було використання категорії «справи про вибори» [4, с. 44; 5, с. 85], «виборчі справи» і «справи, що виникають із законодавства про вибори» [6], «справи про захист виборчих прав» [7, с. 77], «спір з виборчого права» [8, с. 480], «справи, пов'язані із застосуванням виборчого законодавства» [9, с. 403], тощо.

Законодавче закріплення категорії «виборчий спір» стало підставою для його використання у матеріалах судової практики [10; 11 та ін.], у нормотворчій діяльності та інших формах правореалізації.

Внесення змін до Кодексу адміністративного судочинства України 3 жовтня 2017 року [12] визначило, до різновидів публічно-правових спорів належать спори за участі учасників виборчого процесу, однак при цьому власне визначення такої правової категорії, на жаль, не відбулося. З врахуванням вище викладеного метою цієї наукової праці є визначення сутності виборчого спору та його суб'єктного складу.

Ступінь наукової розробки проблеми. Дослідження суб'єктного складу виборчих спорів неодноразово було предметом науково-практичних досліджень. Необхідним є виділити дослідження таких вчених, як В.Б. Авер'янов, О.Ф. Андрійко, М.О. Баймуратов, О.М. Бандурка, О.О. Бандурка,

О.В. Бачеріков, А.І. Берлач, Л.Р. Біла-Тіунова, Ю.П. Битяк, І.Л. Бородин, М.В. Буроменський, Д.І. Голосніченко, І.П. Голосніченко, С.Т. Гончарук, В.В. Гордєєв, Т.О. Гуржій, Е.Ф. Демський, М.В. Жущман, Н.І. Золотарьова, С.В. Ківалов, Ю.Б. Ключковський, М.І. Козюбра, В.М. Колесніченко, В.К. Колпаков, А.Т. Комзюк, Б.Я. Кофман, В.В. Кривенко, О.В. Кузьменко, Р.О. Куйбіда, Є.В. Курінний, О.В. Лавринович, О.М. Пасенюк, В.В. Плукар, І.Л. Самсін, А.О. Селіванов, С.Г. Серьогіна, М.І. Смокович, М.Ф. Стахурський, В.С. Стефанюк, М.М. Тищенко, О.І. Харитонова, М.І. Цуркан та інші.

Слід відзначити також праці іноземних дослідників Д.М. Бахраха, С.В. Вавілова, Б. Вайнберга, Р.І. Гадельшина, І.В. Галушка, К. Грасхофа, Є.К. Замотаєвої, А.О. Казанцева, Є.П. Мармлової, М.Я. Масленникова, Д. Петі, Дж. Пілгрима, Н.Г. Салицевої, В.Д. Сорокіна, Ю.М. Старилова, Е. Стуртеван, Ю.А. Тихомирова, З. Тота, Б. Футея, Н.Ю. Хаманевої.

Але у своїх дослідженнях вказані фахівці торкаються переважно загальних проблем виникнення, попередження та вирішення виборчих спорів або особливостей їх судового розгляду, а також встановлення їх суб'єктного складу.

Виклад основного матеріалу. Прагнення з'ясувати сутність виборчого спору, його структури є характерним для становлення та розвитку юридичної науки в умовах сучасності як представників української наукової еліти, так і зарубіжних країн.

Достатньо традиційним є науковий підхід, сутність якого зводиться до визначення виборчого спору як конфлікту, який виникає під час виборчого процесу [13, с. 58]. Широке розуміння виборчого спору запропоновано Р. О. Куйбідою, який розглядає виборчі спори як спори стосовно правовідносин, що «пов'язані з виборчим процесом» [14, с. 404].

Як обов'язкову ознаку існування виборчого спору є встановлення факту порушення виборчих прав [15, с. 101].

Висловлюється думка про недоцільність висновку щодо існування взаємозв'язку між порушенням виборчих прав заявника скарги чи позивача та подальшим його розглядом та вирішенням у судовому порядку. З такою позицією С. В. Кальченка варто погодитися і підтримати [16, с. 18-19].

На такій ознаці виборчого спору як його публічно-правовий характер наголошується представниками адміністративної науки. Так, В.М. Колесниченко обґрунтовує презумпцію публічно-правового характеру виборчого спору, сутність якого зводиться до домінування намагання задоволення публічного інтересу, що порушується в разі вільного волевиявлення виборців або викривлюють реальні результати голосування і підсумки виборів [17, с. 37]. Хоча, в дійсності першопричиною ініціювання виборчого спору є далеко не завжди задоволення публічного інтересу, а швидше інтересів окремих політичних сил.

Варто звернути увагу на наукову позицію О.В. Бачерікова, який визначає, що виборчий процес у часовому вимірі може виникнути «під час призначення, підготовки й проведення виборів» [18, с. 6]. Такий підхід вченого не відповідає вимогам чинного законодавства України, адже під час призначення виборів ще жодна особа не набула статусу «учасника виборчого процесу». Однак, вибори необхідно розглядати як процес участі громадян та інших членів суспільства у процесі оволодіння державною владою, що у часовому вимірі недоцільно обмежувати лише періодом реалізації виборчого процесу. Отже, вбачається, за доцільне на законодавчому рівні виділення таких категорій, як «вибори» та «виборчий процес». При цьому під виборами необхідно розуміти реалізацію однієї із форм безпосередньої демократії, що втілюється у можливості брати участь у формуванні органів державної влади та місцевого самоврядування у встановленому законом порядку. Тоді як виборчий процес повинен не обмежуватися лише визначеним чинним законодавством часовим періодом, відведеним на організацію проведення виборів, а і охоплювати так званій «міжвиборчий» період, період, коли у розвиненому суспільстві активність політичних сил не повинна зменшуватися і має спрямовуватися на задоволення як публічних, так і приватних інтересів. Підтвердженням такої позиції є і використання законодавцем категорій «вибори» та «виборчий процес». Зокрема, чинне виборче законодавство складають Закони України «Про місцеві вибори», «Про вибори Президента України», «Про вибори народних депутатів України», при цьому вже у змісті таких законодавчих актів застосовуються дві суміжні категорії «вибори» та «виборчий процес», які при цьому не є тотожними. Виникає питання, яке вимагає пошуку оптимальних шляхів його вирішення, сутність зводиться до з'ясування механізму

правового регулювання відносин між представниками політичних сил «провладного» та «опозиційного» характеру у часовий період поза проведенням чергових чи позачергових виборів в країні. Виникнення суперечностей у такий період між учасниками суспільно-політичного життя мають бути врегульовано спеціальним механізмом захисту реалізації їх прав на участь у формуванні органів державної влади та місцевого самоврядування.

Розгляд та вирішення виборчих спорів відбувається у спеціальному порядку, що обумовлено його особливим суб'єктним складом, необхідністю забезпечення максимальної оперативності врегулювання юридичного конфлікту з метою усунення ймовірності допущення порушення реалізації виборчих прав громадян, тобто необхідністю дотримання певних часових періодів, встановлених чинним законодавством. Наприклад, відповідно до Закону України «Про вибори Президента України» від 5 березня 1999 року № 474-XIV встановлено, що виборчий процес розпочинається за 90 днів до дня голосування, про що робиться відповідне офіційне повідомлення Центральною виборчою комісією (далі – ЦВК), а завершується – через 15 днів після дня офіційного оголошення ЦВК результатів виборів Президента України або офіційною публікацією подання ЦВК до Верховної Ради України щодо призначення повторних виборів Президента України у випадках, встановлених чинним законодавством (ч. 7 ст. 11 Закону України «Про вибори Президента України» від 5 березня 1999 року № 474-XIV). Відповідно у встановлений чинним законодавством часовий період виборчі спори мають бути розглянуті та вирішені у порядку адміністративного судочинства.

Як було встановлено у попередньому вище виборчі права є складовою виборчого спору і мають розглядатися як об'єкт досліджуваної групи суспільних правовідносин. Тоді як до структури таких відносин як обов'язкові структурні елементи відносяться також суб'єкти виборчого спору та сукупність їх прав та обов'язків, що визначають зміст таких правовідносин. Варто підкреслити, що в межах даного дослідження в основу розгляду структури виборчого спору буде покладено трьохелементну структуру, що складається з об'єкту, суб'єкту та змісту правовідносин. При цьому хибним уявляється підхід, що застосовується рядом вчених до дослідження структури виборчого спору, де його елементами виділяються об'єкт, суб'єкт, об'єктивна сторона та суб'єктивна сторона [19, с. 94-95; 20, с. 16-38]. Підтвердженням такого висновку є наукові підходи, запропоновані Н.В. Янюком, який вважає, що виникнення виборчого спору не завжди пов'язується із заподіянням шкоди, і має бути охарактеризовано не як правопорушення, а як існування «суперечності між учасниками виборчого процесу» [21, с. 97].

Застосування такого підходу ототожнює розуміння виборчого спору і виборче правопорушення, хоча за своєю сутністю такі категорії співвідносяться як ціле і його частина. Вчинення порушення вимог законодавства у сфері здійснення виборчих прав, на відміну від існування виборчого спору, необхідно завжди розглядати як безумовну підставу застосування заходів адміністративної чи кримінальної відповідальності залежно від обсягу заподіяної шкоди та заподіяних чи ймовірних суспільно небезпечних наслідків. Існування виборчого спору не завжди своїм результатом має застосування заходів адміністративної чи кримінальної відповідальності.

Крім того саме застосування заходів кримінальної відповідальності до кваліфікуючих ознак суспільно небезпечного діяння відносить наявність чи відсутність умисної форми вини, що не є характерним для механізму застосування заходів адміністративної відповідальності за порушення вимог виборчого законодавства (ст. 212⁷ – 212²¹ Кодексу України про адміністративні правопорушення). Зокрема, відповідно до ч. 1 ст. 158 Кримінального кодексу України встановлюється, що обов'язковою умовою застосування заходів кримінальної відповідальності за «подання до органу ведення Державного реєстру виборців неправдивих відомостей про виборців, умисне внесення неправдивих відомостей до бази даних Державного реєстру виборців, несанкціоновані дії з інформацією, що міститься в базі даних Державного реєстру виборців, чи інше несанкціоноване втручання у роботу бази даних Державного реєстру виборців» є наявність умисної форми вини.

Однією з проблеми правового регулювання чинного законодавства є відсутність нормативного визначення переліку суб'єктів, що можуть бути учасниками виборчого спору та ініціювати його розгляд та вирішення у адміністративному порядку чи у порядку адміністративного судочинства. Безпосередньо нормами чинного законодавства України визначено перелік *суб'єктів виборчого процесу*.

Варто підкреслити, що категорія «учасники виборчого спору» є ширшою за категорією «суб'єкт правовідносин». При цьому відповідно до чинного законодавства прямо не встановлено тотожність понять «учасник виборчого процесу» та «суб'єкт виборчого спору». Перелік осіб, які беруть участь у виборчому процесі визначено відповідно до нормативно-правових положень виборчого законодавства. Такими особами є, наприклад, відповідно до статті 12 Закону України «Про вибори Президента України»: 1) виборець; 2) виборча комісія, утворена відповідно до вимог чинного законодавства; 3) кандидат на пост Президента України, зареєстрований у порядку, встановленому законом порядку; 4) партія, яка висунула кандидата на пост Президента України; 5) офіційний

спостерігач від партії – суб'єкта виборчого процесу, від кандидата на пост Президента України, від громадської організації, який зареєстрований у порядку, встановленому законом порядку.

Можливим є встановити, що одним із учасників виборчого спору завжди є суб'єкт виборчого процесу, що підтверджується положенням абз. 3 п. 2 ч. 1 ст. 4 Кодексу адміністративного судочинства України, що встановлює розуміння публічно-правового спору.

Відповідно до ст. 273 Кодексу адміністративного судочинства України встановлюється, що правом ініціювати судові провадження з розгляду та вирішення спору, предметом якого є оскарження рішень, дій або бездіяльності виборчих комісій, комісій з референдуму, членів цих комісій, наділені «суб'єкти відповідного виборчого процесу (крім виборчої комісії), а також ініціативна група референдуму, інші суб'єкти ініціювання референдуму», при цьому частиною другої зазначеної статті передбачена уточнююча норма, що реалізація такого положення виборцем чи учасником всеукраїнського референдуму є можливим «у разі порушення лише його виборчих прав чи інтересів». Так само реалізація права оскарження рішень, дій або бездіяльності органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, засобів масової інформації, інформаційних агентств, підприємств, установ, організацій, їхніх посадових та службових осіб, творчих працівників засобів масової інформації та інформаційних агентств, які порушують законодавство про вибори та референдум, наділені виборці відносно захисту власних виборчих прав чи інтересів щодо участі у виборчому процесі чи процесі референдуму (ч. 2 ст. 275 Кодексу адміністративного судочинства України). Також обстоювання власних виборчих прав та інтересів є основною вимогою до ініціювання виборцем «оскарження дій або бездіяльності кандидатів, їхніх довірених осіб, партії (блоку), місцевої організації партії, їхніх посадових осіб та уповноважених осіб, ініціативних груп референдуму, інших суб'єктів ініціювання референдуму, офіційних спостерігачів від суб'єктів виборчого процесу» (ч. 2 ст. 276 Кодексу адміністративного судочинства України).

Однак відповідно до ст. 274 Кодексу адміністративного судочинства України встановлено, що правом ініціювати судові провадження з розгляду та вирішення спорів, предметом яких є уточнення списку виборців, наділені *всі, хто має право голосу на таких виборах чи референдуму*. Таким чином, вимога реалізації форм захисту лише власних виборчих прав чи інтересів у випадку розгляду та вирішення спорів щодо уточнення списку виборців не застосовується, при цьому очевидної аргументації з приводу такого розширеного тлумачення суб'єктного складу такої категорії виборчих спорів не визначено.

Відповідно до частини першої статті 275 Кодексу адміністративного судочинства України правом оскарження рішень, дій або бездіяльності органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, засобів масової інформації, інформаційних агентств, підприємств, установ, організацій, їхніх посадових та службових осіб, творчих працівників засобів масової інформації та інформаційних агентств, які порушують законодавство про вибори та референдум, наділені *всі учасники виборчого процесу*, окрім офіційного спостерігача.

Значно звуженим є суб'єктний склад виборчих спорів, пов'язаних із виборами Президента України (ст. 277 Кодексу адміністративного судочинства України), до якого входять лише: 1) *виборча комісія, кандидат на пост Президента України, партія (блок) – суб'єкт виборчого процесу, виборець*, законні права або охоронювані законом інтереси яких порушено, що мають право оскаржувати рішення чи дії громадського об'єднання, виборчого блоку, його посадової особи чи повноважного представника, які стосуються виборчого процесу, крім тих рішень чи дій, які відповідно до закону, статуту (положення) об'єднання громадян належать до його внутрішньої організаційної діяльності або його виключної компетенції; 2) *кандидат на пост Президента України, партія (блок) – суб'єкт виборчого процесу чи окружна виборча комісія* мають право оскаржувати до суду дії чи бездіяльність засобів масової інформації, їх власників, посадових та службових осіб, які порушують встановлений законом порядок діяльності засобів масової інформації під час виборчого процесу, у тому числі стосовно передвиборної агітації, зокрема щодо вимоги спростування опублікованих ними неправдивих відомостей про кандидата чи партію (блок), що висунули кандидата; 3) *кандидат на пост Президента України, партія (блок) – суб'єкт виборчого процесу* – у спорах з приводу встановлення правомірності дії іншого кандидата на пост Президента України, його довіреної особи, якщо ці дії спрямовані на порушення встановленого законом порядку висунення кандидата, проведення передвиборної агітації, інші порушення їхніх прав або виборчих прав громадян; 4) *виборець* має право оскаржувати дії кандидата на пост Президента України, його довіреної особи, якщо ці дії порушують його виборчі права, при цьому про «інтереси» вже у ч. 4 ст. 277 КАС України вже не йдеться.

Висновки. Отже, доцільним зробити висновок, що суб'єктний склад виборчого спору визначається його змістом і може не збігатися із суб'єктним складом виборчого процесу. Ініціювання учасником виборчого процесу розгляду та вирішення виборчого спору має бути обґрунтовано, як правило, наявністю порушення його права чи інтересу у досліджуваній сфері.

З врахуванням викладеного доцільним є розуміння виборчого спору як правової суперечності між суб'єктами виборчих правовідносин як під час виборчого процесу, так і поза ним, яка має розглядатися та вирішуватися у встановленому чинним законодавством порядку за ініціюванням уповноваженої на те особи.

Література

1. Алсуф'єв В. В. До питання співвідношення адміністративної та судової юрисдикції щодо виборчих спорів / В. В. Алсуф'єв // Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції «Вибори і референдуми в Україні: законодавче забезпечення, проблеми реалізації та шляхи вдосконалення». Київ, 13–15 листопада 2002 року (доповіді, виступи, рекомендації). К. : Нора-друк, 2003. С. 286–289.
2. Куйбіда Р. О. / Особливості окремих категорій адміністративних справ / Р. О. Куйбіда // Основи адміністративного судочинства та адміністративного права : навч. посіб. / за заг. ред. Р. О. Куйбіди, В. І. Шишківа. К. : Старий світ, 2006. 576 с.
3. Цуркан М. І. Проект Адміністративного процесуального кодексу України з точки зору усунення процедурних проблем при вирішенні виборчих спорів / М. І. Цуркан // Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції «Вибори і референдуми в Україні: законодавче забезпечення, проблеми реалізації та шляхи вдосконалення». Київ, 13–15 листопада 2002 року (доповіді, виступи, рекомендації). К. : Нора-друк, 2003. С. 279–285.
4. Сенін Ю. Л. Судовий розгляд справ про вибори народних депутатів України / Ю. Л. Сенін // Вісник Верховного Суду України. 2002. № 2 (30). С. 44–46.
5. Колпаков В. К. Докази та доказування в адміністративному судочинстві: монографія / В. К. Колпаков, В. В. Гордеев. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2009. 128 с.
6. Жушман М. В. Судовий розгляд справ, що виникають з законодавства про вибори: дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 : цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право. Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. Х., 2004. 195 арк.
7. Жушман М. В. Предмет судової діяльності у справах про захист виборчих прав / М. В. Жушман // Право України. 2004. № 4. С. 77–80.
8. Штефан М. Й. Цивільний процес: підручник для студентів юридичних спеціальностей вищих закладів освіти / М. Й. Штефан. – К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 2001. – 696 с.
9. Застосування судами цивільного і адміністративного процесуального законодавства / за заг. ред. П. І. Шевчука. – К. : Ін Юре, 2002. – 416 с.
10. Справа № 2а/0370/3467/12 : постанова Волинського окружного адміністративного суду від 22 жовтня 2012 року // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/26941706>.
11. Справа № № 820/10364/15 : постанова Харківського окружного адміністративного суду від 01 жовтня 2015 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/51745893>.
12. Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів : Закон України від 03.10.2017 р. // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 48, ст. 436.

13. Бондарь Н. Органы конституционного правосудия как средство разрешения избирательных споров / Н. Бондарь // Международный альманах. Конституционное правосудие в новом тысячелетии. – 2006. – С. 57–69.

14. Куйбіда Р. О. / Особливості окремих категорій адміністративних справ / Р. О. Куйбіда // Основи адміністративного судочинства та адміністративного права : навч. посіб. / за заг. ред. Р. О. Куйбіди, В. І. Шишківа. К. : Старий світ, 2006. 576 с.

15. Попова Ю. А. Судопроизводство по делам, возникающим из публично-правовых отношений (теоретические проблемы) / Ю. А. Попова. – Краснодар : КГАУ, 2001. – 247 с.

16. Кальченко С. В. Адаптація адміністративного процесуального законодавства України, що регулює порядок вирішення справ про виборчі спори до європейських стандартів : дис. ... к.ю.н. : 12.00.07. К., 2015. 246 с.

17. Колесниченко В. М. Роль судової влади у захисті виборчих прав: дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.10 : судострій; прокуратура та адвокатура / В. М. Колесниченко. – Одеська національна юридична академія. О., 2009. 214 с.

18. Бачеріков О. В. Адміністративне судочинство у справах, пов'язаних із виборчим процесом: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07: адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право / О. В. Бачеріков. Національний університет «Одеська юридична академія». О., 2011. 21 с.

19. Леценко О. Д. Структура виборчого спору : до питання визначення дефінітиву та суб'єктно-об'єктної характеристики // Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія : Право. – 2011. – Вип. 1. – С. 92–102.

20. Юридическая конфликтология / Отв. ред. В.Н. Кудрявцев. – М., 1995.

21. Янюк П. В. Виборчі спори як предмет судового розгляду: окремі проблеми теорії та практики / П. В. Янюк // Вісник Львівського університету. Серія юридична. – 2008. – Вип. 47. – С. 96–102.

Анотація

Басалаєва А. В. Визначення сутності виборчого спору та його суб'єктного складу. – Стаття.

У науковій статті автором досліджується сутність виборчого спору, встановлюються його характерні особливості, характеризується його суб'єктний склад. Обґрунтовано висновок, що суб'єктний склад виборчого спору визначається його змістом і може не збігатися із суб'єктивним складом виборчого процесу. Підкреслено, що відповідно до чинного законодавства України ініціювання учасником виборчого процесу розгляду та вирішення виборчого спору має бути обґрунтовано наявністю порушення його права чи інтересу у досліджуваній сфері. Встановлено доцільність розуміння вибор-

чого спору як правової суперечності між суб'єктами виборчих правовідносин як під час виборчого процесу, так і поза ним, яка має розглядатися та вирішуватися у встановленому чинним законодавством порядку за ініціюванням уповноваженої на те особи.

Ключові слова: адміністративний суд, вибори, виборчі права, виборчий процес, виборчі спори, суб'єктний склад.

Аннотация

Басалаева А. В. Определение сущности избирательного спора и его субъектного состава. – Статья.

В научной статье автором исследуется сущность избирательного спора, устанавливаются его характерные особенности, определяются его субъектный состав. Обоснован вывод, что субъектный состав избирательного спора определяется его содержанием и может не совпадать с субъектным составом избирательного процесса. Подчеркнуто, что в соответствии с действующим законодательством Украины инициирование участником избирательного процесса рассмотрения и решения избирательного спора должно быть обоснованно наличием нарушения его права или интереса в исследуемой сфере. Установлена целесообразность понимания избирательного спора как правового противоречия между субъектами избирательных правоотношений как во время избирательного процесса, так и вне его, которое рассматривается и решается в установленном действующим законодательством порядке по инициативе уполномоченного на то лица.

Ключевые слова: административный суд, выборы, избирательные права, избирательные споры, избирательный процесс, субъектный состав.

Summary

Basalaieva A. V. Determination of the essence of the electoral dispute and its subject composition. – Article.

In the scientific article, the author examines the essence of the electoral dispute, establishes its characteristic features, determines its subject composition. The conclusion is substantiated that the subject composition of the electoral dispute is determined by its content and may not coincide with the subject composition of the electoral process. It was emphasized that, in accordance with the current legislation of Ukraine, the initiation by a participant of an electoral process of consideration and resolution of an electoral dispute should be justified by the presence of a violation of his right or interest in the area under study. The expediency of understanding the electoral dispute as a legal contradiction between the subjects of electoral relations both during and outside the electoral process, which is considered and solved in the procedure established by current legislation on the initiative of an authorized person, has been established.

Key words: administrative court, elections, electoral disputes, electoral process, electoral rights, subject composition.